

UST

Umhverfisstofnun

Environment and Food Agency of Iceland

☒ Suðurlandsbraut 24
IS-108 Reykjavík, Iceland

☎ (+354) 591 2000
Fax (+354) 591 2010

umhverfisstofnun@ust.is
www.umhverfisstofnun.is

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 5. mars 2007
Tilvisun: UST20070200060/sf

Frumvarp til vegalaga

Við er til erindis samgöngunefndar Alþingis dags. 7. febrúar sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um frumvarp til vegalaga.

Umhverfisstofnun gerir eftirfarandi athugasemdir við frumvarpið.

Vegflokkar

Samkvæmt frumvarpinu eru lagðar til breytingar á núverandi vegflokkun að vegakerfi landsins þannig að því verði skipt í fjóra meginflokka, þ.e. þjóðvegi, sveitarfélagsvegi, einkavegi og almenna stíga. Í 8. gr. frumvarpsins eru lýsingar á viðkomandi vegflokkum. Í skilgreiningu á stofnvegum kemur fram að þeir séu hluti af grunnkerfi samgangna eins og það er skilgreint í samgönguáætlun hverju sinni og að til þeirra teljist m.a. vegir á hálendinu sem eru mikilvægir fyrir flutninga og ferðapjónustu. Í athugasemdum við frumvarpið segir m.a.: „*Samkvæmt frumvarpinu verða stofnvegir allir vegir í grunnneti sem svo eru skilgreindir í lögum um samgönguáætlun. Stofnvegum fjölga við þessa breytingu með því að við bætast nokkrir umferðarmiklir tengivegir auk þeirra fjögurra hálendisleiða sem teljast til grunnnetsins samkvæmt núgildandi samgönguáætlun.*” Þá falla samkvæmt frumvarpinu vegir að þjóðgördum og innan þeirra og vegir að fjölsóttum ferðamannastöðum utan þéttbýlis undir tengivegi, en slíkir vegir falla undir landsvegi samkvæmt núgildandi vegalögum.

Umhverfisstofnun vekur athygli á að í tillögu til þingsályktunar um samgönguáætlun 2007-2018 eru engar hálendisleiðir skilgreindar sem stofnvegir. Kjalvegur (732) er skilgreindur sem tengivegur og Sprengisandsleið (F26), Kjalvegur (35), Fjallabaksleið nyrðri (F208), Kaldadalsvegur (550), Útnesvegur (574) og Dettifossvegur (F862) eru skilgreindir sem landsvegir. Í umhverfisskýrslu með framangreindri þingsályktunartillögu segir m.a.: „*Þá hefur verið rætt um þann kost að byggja upp vegi á hálendinu til að dreifa þungaumferð og stytta vegalengdir milli Eyjafjarðarsvæðis og höfuðborgarsvæðis. Niðurstaða matsvinnu er að vegagerð í samræmi við slíka valkosti verður umdeild vegna umhverfisáhrifa. Er það fyrst og fremst þar sem raskað yrði stórum landslagsheildum og víðernum sem einkenna hálendið. Að mati vinnuhóps felst verndargildi hálendisins m.a. í mynd þess. Þessi mynd tengist fyrst og fremst landslagsheildum og umfangi víðerna.... Í samgönguáætlun er hvorki litið á færslu þungaflutninga frá landi á sjó né uppbyggingu hálendisvega sem raunhæfan valkost. Áframhaldandi uppbygging á Hringvegi er raunhæfasti valkosturinn m.t.t.*”

hagrænna þátta og umhverfissjónarmiða.”

Það að skilgreina hálandisvegi sem stofnvegi virðist því vera í andstöðu við tillögu til þingsályktunar um samgönguáætlun. Umhverfisstofnun vekur jafnframt athygli á að uppbyggðir vegir sem nýttir eru til flutninga eru í andstöðu við þá stefnu sem mörkuð er í staðfestu svæðisskipulagi Miðhálandis Íslands 2015. Í svæðisskipulaginu er vegum á hálandinu skipt eftir gæðaflokkum í aðalfjallvegi, fjallvegi og einkavegi og aðrar ökuleiðir. Um aðalfjallvegi segir eftirfarandi í greinargerð með skipulaginu: „*Stofnvegir*” *hálandisins verða byggðir upp sem góðir sumarvegir með brúuðum ám og færir öllum venjulegum fólksbilum. Þeir tengja saman byggðarlög þvert yfir hálandið og liggja um helstu byggingarsvæði þess. Vegirnir verða opnir a.m.k. 4-6 mánuði á ári, eftir atvikum með þungatakmörkunum á vorin þegar jarðvegur er að þiðna.* Umhverfisstofnun telur að samræmi þurfi að vera á milli vegalaga og stefnumörkunar stjórnvalda í samgöngu- og skipulagsmálum, þ.m.t. tillögu til þingsályktunar um samgönguáætlun og svæðisskipulags Miðhálandis Íslands 2015 og að framfylgja eigi þeirri stefnu sem mörkuð hefur verið.

Umhverfisstofnun telur því að ekki ætti að gera ráð fyrir að vegir á hálandinu verði skilgreindir stofnvegir samkvæmt vegalögum, því með því væri verið að beina allri almennri umferð inn á þá vegi. Stofnunin telur að ástæða væri til að skilgreina sérstaklega svokallaða ferðamannavegi, þ.e. vegi sem lagðir verði þannig að þeir þjóni fyrst og fremst hagsmunum ferðamanna og þannig að þeir falli vel að umhverfinu og að ekki verði fylgt ítrustu stöðlum. Tryggt þarf að vera að ekki sé verið að beina þungaumferð inn á ferðamannasvæði.

Vegagerð og skipulag

Samkvæmt núgildandi vegalögum skulu vegir lagðir í samræmi við skipulag. Við gerð skipulags skal haft samráð við Vegagerðina um val á legu þjóðvega og tengingar við þá. Í frumvarpi til vegalaga er jafnframt ákvæði er varðar vegagerð og skipulag en orðalag er nokkuð breytt frá núgildandi lögum. Samkvæmt frumvarpinu skulu vegir lagðir í samræmi við gildandi skipulagsáætlun „eins og nánar er kveðið á um í lögum um skipulag og lögum þessum”. Þá segir í 2. mgr. 28. gr. að ákveða skuli legu þjóðvega í skipulagi að fenginni tillögu Vegagerðarinnar og með samráði Vegagerðarinnar og skipulagsyfivalda. Fallist sveitarstjórn ekki á tillögu Vegagerðarinnar skal hún rökstyðja það sérstaklega.

Umhverfisstofnun telur eðlilegt að samráð sé haft við Vegagerðina hvað varðar legu þjóðvega í skipulagsáætlunum en bendir á að önnur sjónarmið en t.d. vegtæknileg atriði, s.s. verndarsjónarmið, geta valdið því að ástæða væri til að víkja frá tillögu Vegagerðarinnar að veglínu. Gild rök fyrir því geta m.a. komið fram í umsögnum annarra aðila um skipulagsáætlanir. Benda má á að í samgönguáætlun er mörkuð stefna í uppbyggingu vegakerfisins sem skipulagsáætlanir eiga að taka mið af. Við gerð skipulagsáætlana er mörkuð nánari stefna um legu og útfærslu vega. Hið nána samráð sem lagt er til að verði milli Vegagerðarinnar og sveitarfélaga um gerð skipulagsáætlana gæti því hamlað því að sjónarmið annarra aðila fái hljómgrunn.

Umhverfisstofnun telur því að vart sé ástæða til að breyta orðalagi núgildandi vegalaga. Stofnun vekur jafnframt athygli á að fram mætti koma í vegalögum að uppfylla þurfi ákvæði annarra laga, s.s. laga um mat á umhverfisáhrifum.

Gróður

Umhverfisstofnun vekur athygli á að í núgildandi vegalögum er ákvæði um að veghaldari skuli jafnan leitast við að valda sem minnstum spjöllum á gróðri við veghald og græða upp sár sem myndast á grónu landi við vegaframkvæmdir, sbr. 45. gr. vegalaga nr. 45/1994. Sams konar ákvæði er ekki að finna í frumvarpi til vegalaga. Ekki kemur fram rökstuðningur fyrir þeirri breytingu. Umhverfisstofnun telur að full ástæða væri til að sams konar ákvæði verði í

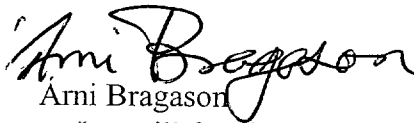
nýjum vegalögum enda mikilvægt að raska ekki grónum svæðum frekar en þörf er á með vegaf framkvæmdum og að reynt verði að endurheimta gróður á röskuðum svæðum.

Bráðabirgðaafnot lands

Í 2. mgr. 34. gr. frumvarps til vegalaga segir m.a.: „Leit að efni til vegagerðar má Vegagerðin gera hvar sem vera skal.“ Sams konar ákvæði er í 41. gr. núgildandi laga.

Umhverfisstofnun vekur athygli á að eðlilegt er að gætt sé samráðs við landeigendur eða umráðamenn lands áður en efnisleit er hafin. Í því sambandi bendir stofnunin m.a. að leyfi stofnunarinnar þarf til framkvæmda þar sem hætta er á að spillt verði friðlýstum náttúruminum, sbr. 38. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Stofnunin telur því að í framangreindri lagagrein ætti að koma fram að afla getur þurft leyfis opinberra aðila vegna efnisleitar Vegagerðarinnar.

Virðingarfyllt

Arni Bragason

staðgengill forstjóra

Helgi Jónsson
forstöðumaður